

УДК 366.636:323

DOI 10.32840/cru2219-8741/2023.4(56).5

О. В. Синєокий

доктор наук із соціальних комунікацій, професор
професор кафедри лінгводидактики та журналістики
e-mail: uss2@ukr.net, ORCID: 0000-0002-1419-4964
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
вул. Університетська, 20, м. Кременчук, 39600

К. С. Сізова

доктор філологічних наук, професор
завідувач кафедри лінгводидактики та журналістики
e-mail: sizovax@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3269-6343
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
вул. Університетська, 20, м. Кременчук, Україна, 39600

В. В. Хміль-Чуприна

кандидат наук із соціальних комунікацій
старший викладач кафедри лінгводидактики та журналістики
e-mail: hmilchuprinavita@gmail.com, ORCID: 0000-0002-2466-535
Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
вул. Університетська, 20, м. Кременчук, Україна, 39600

ЗАСОБИ МАСОВОЇ КОМУНІКАЦІЇ ДІАСПОР НАРОДІВ ЄС В УКРАЇНСЬКОМУ МЕДІАПРОСТОРИ

Мета дослідження – здійснити аналіз засобів масової комунікації діаспор народів ЄС як складової медійного простору України та висвітлити роль медіа національних меншин в аспекті розбудови мультикультурного суспільства.

Методологія дослідження. За допомогою методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння, аналогії та зіставлення визначено особливості медіа діаспор народів ЄС; історичний метод використано для дослідження розвитку ЗМК національних меншин; контент-аналіз – для вивчення змістового наповнення ЗМК.

Результати. Більшість українських ЗМК національних меншин, зокрема й діаспор народів ЄС, виникли у 90-ті рр. минулого століття після розпаду СРСР на хвилі національного піднесення. Етнічні спільноти активно створювали власні газети, журнали, рідше радіо і телебачення. Однак усі ці ЗМК зіткнулися з браком фінансування й до наших днів збереглися лише ті, хто мав стабільну підтримку (чи то зарубіжну, чи то діаспорну). Найважливіші функції діаспорних ЗМІ полягають у збереженні національних традицій, але при цьому відбувається діаспоризація ідентичності своїх цільових груп, конструювання національних спільнот, які в умовах активного розвитку інформаційно-комунікативних технологій перетинають локальні і національні кордони. Зміст більшості ЗМК діаспор народів ЄС відрізняється від змісту загальноукраїнських медіа не просто набором сюжетів і тем: етнічний ЗМК створює позитивний образ етнічної або діаспорної групи. Саме тому дуже важливим є, щоб кожна національна меншина була представлена в медійному просторі.

Новизна. Проведено комплексне дослідження традиційних та нових медіа діаспор народів ЄС в Україні; удосконалено теоретичні уявлення про ЗМК національних меншин.

Практичне значення. Матеріали та результати дослідження можуть бути використані в університетських курсах з теорії та практики журналістики, на медіазнавчих спецкурсах.

Ключові слова: медіа діаспор народів ЄС, український медіапростір, ЗМК національних меншин, мультикультурне суспільство, традиційні і нові медіа.

I. Вступ

Україна є багатонаціональною країною, тому в українському інформаційному просторі існують медіа, орієнтовані на етнічні аудиторії. Одним з ключових чинників розвитку діаспорних ЗМІ є чисельність потенційної аудиторії. Протягом останніх десятиліть чисельність деяких діаспорних груп в Україні істотно зросла, інших – помітно зменшилася, що прямим чином вплинуло і на їх

діаспорну діяльність. Крім цього потужний вплив на різну діаспорну публічну, зокрема, медійну активність, має кількість і характер діяльності громадських організацій, орієнтованих на репрезентацію інтересів і потреб різних етнічних спільнот.

Особливості обліку організацій національних спільнот, що випускають ЗМІ, а також той факт, що багато подібних видань виходять накладом до 1000 екземплярів, ускладнюють збір інформації про діаспорні засоби масової комунікації. Однак перехід до нових медіа дозволяє простежити функціонування ЗМК етнічних меншин у мережі Інтернет.

За кілька десятків років свого існування діаспорні видання в Україні зазнали значних змін. Велика частина мала труднощі через брак журналістів, що спеціалізуються на етнічній тематиці, слабку технічну базу, недостатнє фінансування і проблеми, пов'язані з реалізацією і поширенням, деякі з них закрилися на етапі роздержавлення і монетизації ЗМК. Однак деякі національні спільноти виявилися здатними продовжити медійну активність завдяки переходу до нових медійних форматів: Інтернету і соціальних мереж.

Теоретико-методологічною основою дослідження є положення сучасної медіазнавчої теорії. Проблеми налагодження міжкультурного діалогу як запоруки сталого розвитку розглядаються у працях українських вчених [5; 8] та зарубіжних науковців [15; 18]. У фокусі уваги постають питання державного регулювання етнонаціональної сфери [9], ролі національних меншин у державотворчих процесах [11; 14], проблеми міжнародної взаємодії у сфері захисту прав меншин [6; 10; 13; 17]. Значна увага приділяється ролі медіа етнічних спільнот у формуванні мультикультурного суспільства [2; 12; 16], значенню таких ЗМК для етноінтеграції громадянського суспільства в Україні [3].

II. Постановка завдання та методи дослідження

Мета дослідження – здійснити аналіз засобів масової комунікації діаспор народів ЄС як складової медійного простору України та висвітлити роль медіа національних меншин в аспекті розбудови мультикультурного суспільства.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність розв'язання таких завдань:

- розглянути традиційні українські ЗМК (газетно-журнальні, радіо і телебачення) діаспор народів ЄС в історичному аспекті;
- дослідити сучасний стан нових медіа національних меншин України;
- висвітлити роль медіа національних меншин в аспекті розбудови мультикультурного суспільства.

За допомогою методів аналізу, синтезу, індукції, дедукції, порівняння, аналогії та зіставлення визначено особливості медіа діаспор народів ЄС; історичний метод використано для дослідження розвитку ЗМК національних меншин; контент-аналіз – для вивчення змістового наповнення ЗМК.

III. Результати

Історія виникнення й розвитку в Україні ЗМК народів, що входять до ЄС, починається наприкінці ХХ ст. Першими діаспорними виданнями в Україні стали польські газети. У грудні 1990 р. виходить перший номер польськомовної «Львівської газети», після 75-річної перерви, з березня 1992 р., відновився друк відомої польськомовної газети – «Київський щоденник», з грудня почала працювати «Польська Львівська Хвиля».

У Житомирі з ініціативи польського громадського діяча В. Грабовського в перших випусках україномовної програми «Червона калина» з'явилися польськомовні фрагменти «У родакув».

У 1993 р. польськомовна програма у Львові виходила в ефір 7 годин на тиждень. У Житомирі раз на місяць на Обласному радіо почала виходити півгодинна польськомовна програма, потім вона виходила двічі на місяць по 45 хвилин. Польськомовні програми існували також в обласних радіокомпаніях у Черкасах і Чернівцях.

На середину 1990-х рр. формується мережа друкованих ЗМІ польської громади в Україні. Це, насамперед, «Газета Львівська», «Дзєннік кїювскї» (додаток до «Голосу України»), «Бюлетень Федерації польських організацій в Україні» (Львів) (з 2008 р. – «Наші дороги»), «Голос учителя» (Дрогобич), «Львівська газета» (Львів), (Чернівці), «Радість віри» (Дрогобич), «Станіславівський кур'єр» (Івано-Франківськ), «Спільна спадщина» (Кременець), «Харцер Кресів» (з березня 1998 р. видавався у Львові Польським харцерством західних регіонів України, Львівським харцерським хуфцем «Барць»). Деякі газети польської громади отримували підтримку від української держави, зокрема, «Газета львівська», а також «Газета польська» з Житомира. Також у Житомирі Товариство польської молоді видавало газету «Слово польське», виходила газета «Замкова гора», у Бердичеві – «Бердичівська мозаїка», у Ярмолинцях – «Голос Поділля», у Києві – кварталник «Криниця».

Станом на 2012 р. до списку польської преси додалися «Волинський монітор» з Луцька, «Галицький кур'єр» з Івано-Франківська, натомість перестали виходити «Станіславівський

кур'єр», «Голос Поділля», «Львівські зустрічі», «Спільна спадщина» з Кременця, «Слово польське» і «Замкова гора» з Житомира.

Радіопередачі польською мовою звучали у Львові, у Бердичеві і Чернівцях, телепередачі польською мовою показували у Житомирі і Чернівцях. Загалом станом на 1997 р. річний обсяг телепередач польською мовою становив 15 годин, радіопередач – 21 годину. «Львівська Хвиля» двічі на тиждень випускала передачі по 2,5 години на приватній радіостанції, виходила передача польською мовою у Житомирі. У 2006 р. «Львівська хвиля» мала 10 годин на тиждень у «РІЦ «Незалежність». Сенат РП через Фонд «Допомога полякам на Сході» виділив кошти на купівлю у Львові квартири для розміщення Польського товариства «Радіо Львів», яке готувало і випускало програму «Львівська хвиля», і Товариства друзів мистецтва [4, с. 294].

За кількістю ЗМК з польською діаспорою можна порівняти угорську. Це зумовлене чисельністю угорців в Україні (згідно з переписом 2001 року їх нараховувалося 156 тисяч). Більшість угорської національної меншини проживає компактно в Закарпатській області на території, що межує з Угорщиною.

В Україні зареєстровано 88 періодичних видань угорською мовою, з них у Закарпатській області 20 періодичних видань угорською мовою (разом з дубляжем).

«Kárpáti igaz szó» (*Карпаті igaz so, Правдиве карпатське слово*) – загальнодержавна суспільно-політична газета угорською мовою, яка видається в Закарпатській області України. Газета висвітлює суспільно-політичні події, що відбуваються в Україні (особливо в Закарпатті), а також публікує матеріали з історії і культури угорців. Газета виходить 3 рази в тиждень на 8–16 смугах формату А3 тиражем 8–9 тис. примірників. Перша сторінка газети представлена на рис. 1.

Рис. 1. Газета «Kárpáti igaz szó»

Газета заснована в 1919 р. під назвою «Munkás újság» (Робоча газета, Робочі новини). Сучасна назва з 1946 р. З 1945 і до 1967 р. дублювала україномовну газету «Закарпатська правда», а потім стала окремим самобутнім виданням.

На підтримку газети «Карпаті igaz so» виділяються кошти з обласного бюджету. Загалом з місцевих бюджетів на підтримку газет угорської національної меншини «Унгарі відекі гірек» (дубляж), «Берегсаз», «Нодьсевлош відекі гірек» (дубляж), «Берегі гірлап» (дубляж) щороку виділяються кошти сумою близько 500 тис. грн [10].

У Закарпатській обласній державній телерадіокомпанії працює угорськомовна редакція. З 1 листопада 2005 р. на базі облдержтелерадіокомпанії започатковано новий канал «Тиса-1», на якому транслюються передачі, зокрема угорською мовою. З 1 вересня 2006 р. телепередачі ведуться через супутникове мовлення.

В області зареєстровано двадцять періодичних видань угорською мовою, зокрема: «Унгарі відекі гірек», «Нодь Севлош відекі гірек», «Берегі Гірлап» (дубляжі), з міських – «Берегсаз» [7, с. 49].

Ю. Бідзіля, представник закарпатської наукової школи, зазначає, що проблема розвитку культур народів в іноетнічному середовищі має не лише важливе теоретичне й практичне значення, але й постає, як складний процес вироблення, окрім етнічної, ще й громадянської ідентичності. В інформаційному полі мультикультурного Закарпаття, що межує з чотирма країнами, в умовах вільного поширення закордонної інформації та посилення її впливу на медіаспоживачів краю, усе більше зростає необхідність чіткого розрізнення достовірності/недостовірності, або неповної достовірності фактів у розповсюджуваних матеріалах. Свідоме, чи несвідоме створення негативного контенту загрожує позитивній міжкультурній комунікації не лише в цьому регіоні, але в нашій державі загалом. З огляду на це, в Україні гостро постає питання необхідності підвищення медіаграмотності, як споживачів інформаційного продукту, так і самих журналістів. Ще гостріше постає проблема вироблення в Україні чіткої медіасистеми та розроблення державної інформаційної стратегії, зокрема в поліетнічних регіонах. Створення через ЗМК негативного образу неукраїнських етносів, які, нібито мають цілковито деструктивні настрої та сепаратистські прагнення абсолютно не сприяють виробленню державницької громадянської ідентичності [1, с. 35].

Дещо менше, ніж угорські, представлені в українському медіапросторі ЗМК румунської діаспори. В Україні виходить шість друкованих видань румунською: одне всеукраїнське і п'ять місцевих. Усі вони базуються в Чернівецькій області. Саме тут живе більшість громадян України, які називають своєю рідною мовою румунську або молдовську, – майже двісті тисяч. Для багатьох із них румунськомовні медіа – єдине джерело новин про Україну. Раніше частину румунськомовних видань фінансувала держава, зобов'язана законом підтримувати медіа для національних меншин. З початку 2019 р., коли процес роздержавлення преси завершився, ці медіа постали перед вибором: змінитись або закритись.

Ще десять років тому тижневик «Concordia» мав двадцятитисячний наклад. Газету передплачували не лише у Чернівецькій та Закарпатській областях, де живе багато румун, а й у інших регіонах, навіть у Криму. Однак зараз «Concordia» не виходить. Газету фінансував Департамент національностей і релігій Міністерства культури України – один із засновників видання. Закон про роздержавлення преси зобов'язав державу вийти з числа засновників усіх медій. Так «Concordia» стала приватною, водночас утративши основне джерело фінансування. Колектив редакції, який базується у Чернівцях, сподівається знайти альтернативні джерела.

Газету «Zorile Bucovinei» («Зоря Буковини») також фінансувала держава. Головному редактору Ніколає Тома на початку двотисячних років вдалося домовитись про це з тодішнім головою комітету у справах нацменшин Геннадієм Москалем. Та після парламентських виборів 2006 р. головою комітету став комуніст Георгій Попов – і скасував бюджетне фінансування. Утримання газети повністю лягло на плечі колективу. 2011 р. Ніколає Тома відшукав нове джерело грошей. На форумі румунів у Кишиневі він зустрівся із румунським політиком Еудженом Томаком і попросив домовитись про фінансування з бюджету Румунії. Наступного року на рахунки видання від уряду Румунії надійшло 5000 лей. У наступні роки ця сума зросла до кількох десятків тисяч.

«Zorile Bucovinei» – найдавніша румунськомовна газета області. Її заснували у 1941 р. як додаток до видання «Радянська Буковина». Тоді у газети була пропагандистська мета – «розповідати трударям краю про переваги та успіхи комунізму». Із 1967 р. «Zorile Bucovinei» стала окремим виданням. На початку 1990-их майно газети перейшло у власність колективу редакції, а утримання газети взяла на себе Чернівецька обласна рада. На сайті серед інших є рубрики «Istoria neamului» («Історія нації»), «Limba noastră cea română» («Наша румунська мова») і «Românii de pretutindeni» («Румуни звідусіль»).

«Libertatea Cuvântului» («Свобода слова») – найпопулярніша румунськомовна газета Чернівецької області. У газети трохи більше 4700 передплатників і наклад 6000 примірників.

«Libertatea Cuvântului» заснували 2002 р. Вона мала дві версії – українськомовну та румунськомовну. Спершу газета отримувала кошти від Чернівецької обласної державної адміністрації. Із липня 2015 р. її власником і шеф-редактором став Мігай Ґросу. Зараз основа контенту «Libertatea Cuvântului» – новини на найрізноманітніші теми. Власник каже, що його газета представляє інтереси румунської та молдовської національних меншин області. Газета не ігнорує важливі суспільно-політичні теми, але намагається посідати нейтральну позицію, просто подаючи факти, заяви політиків і громадських діячів – уникає власних коментарів. Перша сторінка видання представлена на рис. 2.

Рис. 2. Газета «Libertatea Cuvântului»

Стандартний зміст випуску складають поради щодо здоров'я та краси, кулінарні рецепти, новини шоу-бізнесу, історії про чернівецьких діячів культури, гороскоп та оголошення. Основною аудиторією «Libertatea Cuvântului» залишаються літні люди. Для багатьох із них газета – єдине джерело інформації. Втім Ґросу каже, що робить усе можливе, щоб медіа стало принаймні самоокупним, і робить ставку на розвиток онлайн-версії видання.

«Gazeta de Nețta» виходить лише румунською мовою. Її майже неможливо знайти у вільному продажу, оскільки у Герцаївському районі немає жодного кіоску з газетами. 97% із тритисячного накладу йде до передплатників. Раніше серед засновників «Gazeta de Nețta» була Герцаївська районна державна адміністрація. Після роздержавлення основою бюджету стали передплата і кошти від реклами. Однак газета також уклала угоду із РДА, за якою невелику частину грошей отримує від районної влади.

У Чернівецькій області лише одне медіа транслює телевізійні і радіопрोगрами румунською. Це філія Суспільного – «UA:Буковина». В ефірі «UA: Українське радіо Буковина» є декілька програм румунською загальним хронометражем 30 хвилин щодня. На телеканалі румунськомовні програми виходять через день. Продюсер філії Максим Волошин пояснює, що це замало: У планах «UA:Буковина» – зробити телепрограми румунською щоденними. Для цього необхідно збільшити штат румунськомовної редакції і підвищити кваліфікацію тих, хто вже працює. Максим Волошин каже, що філія намагається не обмежувати аудиторію виключно румунськомовним контентом. Для неї і про неї телерадіокомпанія створює також програми українською.

Оскільки Radio Cernăuți – відгалуження BucPress – мовить онлайн, норми законів щодо телерадіомовлення на нього не розповсюджуються. Проблемою для розвитку проєкту стала зміна способу споживання контенту. Марин Герман каже: важче стає зацікавити аудиторію новинами з сайту. Доводиться скорочувати формат, урізноманітнювати його мультимедійним змістом, активніше взаємодіяти із читачами у соціальних мережах і месенджерах. За декілька років існування Radio Cernăuți у його ефірі стало більше музики: вона подобається румунськомовній молоді більше за розмовні програми. Герман відмовився створити FM-радіостанцію: із майже 200-тисячною румунськомовною аудиторією вона мала б слухача, але для неї важко знайти спонсора чи заробити достатньо на рекламі.

Також BucPress знімає короткі відеорепортажі про румунів області. Їх не монтують і не озвучують, як телевізійні сюжети. Своє відео BucPress передає іншим медіа, наприклад, «UA:Буковина» чи румунськомовній редакції «UA:Закарпаття». У травні 2019 р. їхнє відео потрапило до ефіру суспільного мовника Румунії. Це був запис із параду вишиванок до Дня

традиційного румунського одягу у Чернівцях. Однак новини VisPress читають не лише громадяни України. Марину Герману важливо також розповідати мешканцям Румунії про українську державу: що вона змінюється, що вона прагне вирватися з-під впливу Росії та стати повноцінною частиною європейського співтовариства.

Болгарська діаспора в Україні має єдину газету «Роден край», яка виходить з 1994 р. Головна сторінка видання представлена на рис. 3.

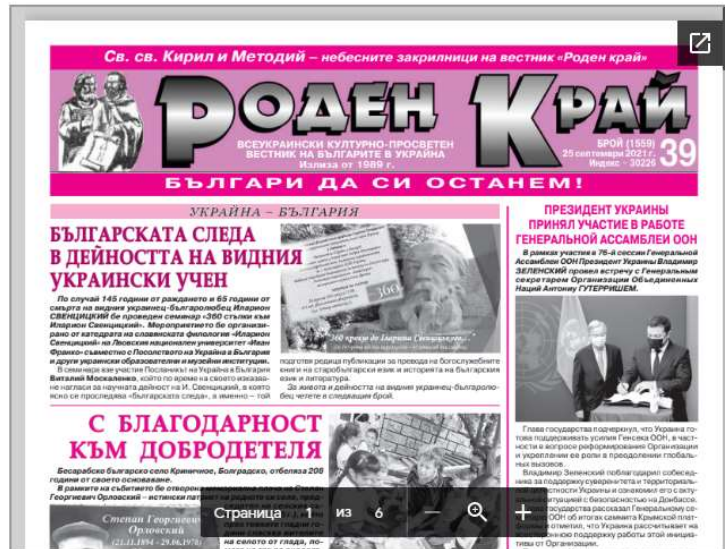

Рис. 3. Газета «Роден край»

Видання проводить плідну популяризаторську роботу. У газеті оперативно висвітлюються основні події у духовному житті України та Болгарії, публікуються зразки болгарської народнопоетичної творчості, інформація про фольклорні ансамблі та проведення фестивалів народної творчості.

Власні газетні видання в Україні має грецька діаспора. Інтереси греків у нашій країні представляють понад ста національно-культурних товариств. Всеукраїнський статус мають Союз греків України і Федерація грецьких товариств України. Мета Федерації грецьких товариств України – згуртувати українських греків. Генеральна лінія діяльності Федерації – відродження рідної мови, самобутньої культури, традицій і обрядів. З цією метою затверджена Програма національного розвитку, яка передбачає відкриття мережі шкіл і дошкільних закладів, роботу з педагогічними кадрами, підвищення їхнього рівня знань. В Одесі зареєстрована обласна громада греків «Відродження». У Києві діють Київське міське товариство греків, Київське грецьке товариство «Еллада».

Федерація видає газету «Елліни України». Матеріали публікує українською та новогрецькою мовами; наклад 1500 примірників. На її сторінках розповідається про роботу грецьких товариств України, події у Греції, видання популяризує історію, культуру Греції та греків України. Географія розповсюдження – Україна, країни СНД, Греція, Кіпр.

У Одесі за рахунок коштів одеського обласного бюджету підтримується видання «Одіссос» Одеської обласної громади греків ім. Григорія Маразлі. До 2021 р. (до дня смерті) головним редактором газети «Одіссос» (заснована у 2008 р.) була видатна громадська діячка І. В. Голобородько-Лінардато. Народилась вона 17 червня 1954 р. в м. Софія (Болгарія) у родині репресованих за національною ознакою греків. Понад сорок років брала активну участь у громадсько-політичному та правозахисному русі. На посаді заступниці Одеської обласної громади греків ім. Г. Г. Маразлі Ірина Володимирівна допомагала напрацьовувати ефективні механізми вирішення проблем грецької діаспори, збереження її культурної спадщини.

Отже, в українському медіапросторі широко представлено ЗМК діаспор народів ЄС, а саме: медіа польської, угорської, румунської, болгарської та грецької спільнот.

IV. Висновки

Етнічна журналістика репрезентує різні етнічні групи, розподілені серед населення країни (діаспори), виступаючи від їх імені. Українські діаспорні ЗМК інформують свою аудиторію про події в Україні та країні походження, норми і правила поведінки, цінності, про ресурси, які може запропонувати спільнота співвітчизників. Однак роль діаспорних ЗМК не обмежується передачею інформації. Вони є найважливішою частиною інфраструктури представленої ними спільноти, куди

входять інституалізовані та неформальні форми самоорганізації. У деяких діаспор ЗМК інтегруються, стають органічною частиною діаспорної активності.

Останнім часом розвиток діаспорних мережевих ЗМІ в Україні відбувається дуже активно і вони дуже різноманітні: від інформаційно-аналітичних порталів до форумів і сайтів знайомств, діаспорних сторінок у соціальних мережах. Розвиток інформаційно-комунікаційних технологій також розширює можливості підтримки зв'язків в діаспорних спільнотах і між ними, а також з країною походження.

Найважливіші функції діаспорних медіа полягають у збереженні національних традицій. Зміст більшої частини ЗМК національних меншин відрізняється від змісту загальноукраїнських медіа не просто набором сюжетів і тем: етнічний ЗМК створює позитивний образ етнічної або діаспорної групи. Саме тому дуже важливим є, щоб кожна національна меншина була представлена в українському медійному просторі.

Список використаної літератури

1. Бідзіля Ю. Медіа полінаціонального Закарпаття: проблеми формування етнічної та громадянської ідентичності. *Обрії друкарства*. 2018. № 1 (6). С. 23–39.
2. Дуцик Д., Дворовий М. Національні меншини України і медіа: до порозуміння через толерантність: посібник для журналістів та журналісток. Київ: Сігматрейд, 2019. 74 с.
3. Етнічність у ЗМІ: Поради журналістам: кишеньковий посібник / укл. М. Гоманюк. Херсон: Гілея, 2017. 12 с.
4. Калакура О. Полонія Галичини в суспільно-політичних процесах сучасної України. *Наукові записки ІПіЕНД імені І. Ф. Кураса НАН України*. 2014. Вип. 4–5 (72–73). С. 284–297.
5. Кдинова І. О. Етнічність у процесах культурного розвитку багатонаціонального суспільства України. *Молодий вчений*. 2017. № 8. С. 43–47.
6. Колісник В. П. Національно-етнічні відносини в Україні: теоретичні засади та конституційно-правові аспекти: монографія. Харків: Фоліо, 2003. 240 с.
7. Кулчар Т. Культурно-гуманітарний аспект транскордонного співробітництва України та Угорщини. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Історичні науки*. 2016. № 2 (42). С. 48–53.
8. Мельник С., Черничко С. Етнічне та мовне розмаїття України. Аналітичний огляд ситуації: монографія. Ужгород: ПоліПрінт, 2010. 164 с.
9. На освітніх перехрестях: діалог із національними меншинами у Чернівецькій і Закарпатській областях / Варга Н., Герман М., Заболотна О., Медіна Т., Фатула Р., Щудло С.; за ред. О. Заболотної, С. Щудло. Дрогобич: УАДО, ТзОВ «Трек-ЛТД», 2020. 262 с.
10. Пилипенко Т. Реальний стан забезпечення прав і задоволення потреб угорської спільноти. *Форум націй*. 2009. № 3 (82). С. 64–68.
11. Решетников Ю. Є., Різнікова Я. О. Актуальні питання реалізації державної етнонаціональної політики України. *Державне управління: теорія та практика*. 2014. № 1. С. 5–11.
12. Сізова К. Л., Алексеєнко Н. М., Хміль-Чуприна В. В. Медіа вірменської діаспори в Україні: роль у розбудові мультикультурного суспільства. *Virtus*. 2021. № 52. С. 219–222.
13. Федунь О. В., Папіш Н. І. Політико-правові аспекти захисту прав національних меншин в Україні. *Грані*. 2016. № 2 (130). С. 15–21.
14. Шипка Н. Національні меншини як суб'єкти етнополітичних відносин у державотворчих процесах в Україні кінця ХХ ст. – початку ХХІ ст. *Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку*. 2006. Вип. 17. С. 89–94.
15. Alonso A., Oiarzabal, P. J. *Diasporas in the New Media Age: Identity, Politics, and Community*. Nevada: University of Nevada Press, 2010.
16. Karim H. *The Media of Diaspora: Mapping the Globe*. London: Routledge, 2003.
17. Kymlicka W. Multiculturalism and Minority Rights: West and East. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*. 2015. Vol. 14. № 4. P. 4–25. URL: <http://www.ecmi.de/fileadmin/downloads/publications/JEMIE/2015/Kymlicka.pdf> (date of request: 12.11.2023).
18. Sreberny A. *Media and diasporic consciousness: An exploration among Iranians in London* / ed. S. Cottle. *Ethnic minorities and the media: Changing cultural boundaries*. Buckingham: Open University Press, 2000. P. 179–196.

References

1. Bidzilya, Yu. (2018). Media polinatsionalnoho Zakarpattya: problemy formuvannya etnichnoyi ta hromadyanskoyi identychnosti [Media of multinational Transcarpathia: problems of ethnic and civic identity formation]. *Obryi drukarstva*, 1 (6), 23–39 [in Ukrainian].
2. Dutsyk, D., & Dvorovyi, M. (2019). Natsionalni menshyny Ukrainy i media: do porozuminnya cherez tolerantnist: Posibnyk dlya zhurnalistiv ta zhurnalistok [National minorities of Ukraine and the media: towards understanding through tolerance]. Kyiv: Sigmatrade [in Ukrainian].

3. Homaniuk, M. (Ed.). (2017). *Etnichnist u ZMI: Porady zhurnalistam* [Ethnicity in mass media: Advice to journalists]. Kherson: Gilea [in Ukrainian].
4. Kalakura, O. (2014). *Poloniya Halychyny v suspilno-politychnykh protsesakh suchasnoyi Ukrayiny* [Polonia of Galicia in the social and political processes of modern Ukraine]. *Naukovi zapysky IPIEND imeni I. F. Kurasa NAN Ukrainy*, 4–5 (72–73), 284–297 [in Ukrainian].
5. Kdyrova, I. O. (2017). *Etnichnist u protsesakh kulturnoho rozvytku bahatonatsionalnoho suspilstva Ukrainy* [Ethnicity in the processes of cultural development of the multinational society of Ukraine]. *Molodyy vchenyi*, 8, 43–47 [in Ukrainian].
6. Kolisnyk, V. P. (2003). *Natsionalno-etnichni vidnosyny v Ukraini: teoretychni zasady ta konstytutsiyno-pravovi aspekty* [National-ethnic relations in Ukraine: theoretical foundations and constitutional and legal aspects]. Kharkiv: Folio [in Ukrainian].
7. Kulchar, T. (2016). *Kulturno-humanitarnyi aspekt transkordonnoho spivrobitnytstva Ukrainy ta Uhorshchyny* [Cultural and humanitarian aspect of cross-border cooperation between Ukraine and Hungary]. *Naukovyi visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Istorychni nauky*, 2 (42), 48–53 [in Ukrainian].
8. Melnyk, S., & Chernychko, S. (2010). *Etnichne ta movne rozmayittya Ukrainy. Analychnyi ohlyad sytuatsiyi* [Ethnic and linguistic diversity of Ukraine. Analytical review of the situation]. Uzhhorod: PoliPrint [in Ukrainian].
9. Varga, N., German, M., Zabolotna, O., Medina, T., Fatula, R., & Shchudlo S. (2020). *Na osvithni perekhrestyakh: dialoh iz natsionalnyimi menshynamy u Chernivetskiy i Zakarpatskiy oblastiakh* [At educational crossroads: dialogue with national minorities in Chernivtsi and Zakarpattia regions]. Drohobych: UADO, TREK-LTD LLC [in Ukrainian].
10. Pylypenko, T. (2009). *Realnyy stan zabezpechennya prav i zadovolennya potreb uhorskoyi spilnoty* [The real state of ensuring rights and meeting the needs of the Hungarian community]. *Forum natsiy*, 3 (82), 64–68 [in Ukrainian].
11. Reshetnikov, Yu. E., & Riznikova, Ya. O. (2014). *Aktualni pytannya realizatsiyi derzhavnoyi etnonatsionalnoyi polityky Ukrainy* [Actual issues of implementation of the state ethno-national policy of Ukraine]. *Derzhavne upravlinnya: teoriya ta praktyka*, 1, 5–11 [in Ukrainian].
12. Sizova, K. L., Alekseyenko, N. M., & Khmil-Chupryna, V. V. (2021). *Media virmenskoyi diaspory v Ukraini: rol u rozbudovi multykulturnoho suspilstva* [Media of the Armenian diaspora in Ukraine: role in building a multicultural society]. *Virtus*, 52, 219–222 [in Ukrainian].
13. Fedun, O. V., & Papish, N. I. (2016). *Polityko-pravovi aspekty zakhystu prav natsionalnykh menshyn v Ukraini* [Political and legal aspects of the protection of the rights of national minorities in Ukraine]. *Hrani*, 2 (130), 15–21 [in Ukrainian].
14. Shipka, N. (2006). *Natsionalni menshyny yak subyekty etnopolitychnykh vidnosyn u derzhavotvorchykh protsesakh v Ukrayini kintsya XX st. – pochatku XXI st* [National minorities as subjects of ethno-political relations in state-building processes in Ukraine at the end of the 20th century. – the beginning of the 21st century]. *Ukrayinska natsionalna ideya: realiyi ta perspektyvy rozvytku*, 17, 89–94 [in Ukrainian].
15. Alonso, A., & Oiarzabal, P. J. (2010). *Diasporas in the New Media Age: Identity, Politics, and Community*. Nevada: University of Nevada Press [in English].
16. Karim, H. (2003). *The Media of Diaspora: Mapping the Globe*. London: Routledge [in English].
17. Kymlicka, W. (2015). *Multiculturalism and Minority Rights: West and East*. *Journal on Ethnopolitics and Minority Issues in Europe*, 14, 4, 4–25. Retrieved from <http://www.ecmi.de/fileadmin/downloads/publications/JEMIE/2015/Kymlicka.pdf> [in English].
18. Sreberny, A. (2000). *Media and diasporic consciousness: An exploration among Iranians in London*. *Ethnic minorities and the media: Changing cultural boundaries*. Buckingham: Open University Press [in English].

Стаття надійшла до редакції 16.11.2023.

Received 16.11.2023.

Syneokyi O., Sizova K., Khmil-Chupryna V. Media of EU diasporas in the Ukrainian Media Space

The purpose of the study is to analyze the means of mass communication of the diasporas of the EU as a component of the media space of Ukraine and highlight the role of the media of national minorities in the aspect of building a multicultural society.

Research methodology. With the help of methods of analysis, synthesis, induction, deduction, comparison, analogy and juxtaposition, the features of the media of the EU diasporas are determined; the historical method was used to study the development of the national minorities' media; content analysis – to study the media content.

Results. The majority of Ukrainian media of national minorities, in particular the EU diasporas, arose in the 90s of the last century after the collapse of the USSR in the wake of national uplift. Ethnic

communities actively created their own newspapers, magazines, and rarely radio and television. However, all these media faced a lack of funding and only those that had stable support (either foreign or diasporas) have survived to this day. The most important functions of diasporas mass media are the preservation of national traditions, but at the same time, the diasporization of the identity of their target groups, the construction of national communities, which, in the conditions of active development of information and communication technologies, cross local and national borders. The content of most media outlets of EU diasporas differs from the content of Ukrainian media not only in terms of a set of stories and topics: ethnic media outlets create a positive image of an ethnic or diasporic group. That is why it is very important that each national minority is represented in the media space.

Novelty. A comprehensive study of traditional and new media of the EU diasporas in Ukraine is conducted; theoretical ideas about the media of national minorities are improved.

Practical significance. Research materials and results can be used in university courses on the theory and practice of journalism, in media studies special courses.

Key words: media of EU Diasporas, Ukrainian media space, media of national minorities, multicultural society, traditional and new media.

Syneokyi O., Sizova K., Khmil-Chupryna V. Środki masowej komunikacji diaspora narodów UE w ukraińskiej przestrzeni medialnej

Celem badania jest analiza środków masowej komunikacji diaspor UE jako elementu przestrzeni medialnej Ukrainy i podkreślenie roli mediów mniejszości narodowych w aspekcie budowania społeczeństwa wielokulturowego.

Metodologia badania. Za pomocą metod analizy, syntezy, indukcji, dedukcji, porównań, analogii i zestawień określa się cechy mediów diaspory narodów UE; do badania rozwoju media mniejszości narodowych wykorzystano metodę historyczną; analiza treści – w celu zbadania zawartości media.

Wyniki. Większość ukraińskiego media mniejszości narodowych, w szczególności diaspor narodów UE, powstała w latach 90. ubiegłego wieku po upadku ZSRR w wyniku podniesienia narodowego. Społeczności etniczne aktywnie tworzyły własne gazety, czasopisma, rzadziej radio i telewizję. Jednak wszystkim tym media brakowało środków finansowych i do dziś przetrwały tylko te, które miały stabilne wsparcie (zarówno zagraniczne, jak i diaspor). Do najważniejszych funkcji środków masowego przekazu diaspor należy zachowanie tradycji narodowych, ale jednocześnie diasporyzacja tożsamości ich grup docelowych, budowanie wspólnot narodowych, które w warunkach aktywnego rozwoju technologii informacyjno-komunikacyjnych, przekraczać granice lokalne i krajowe. Treści większości mediów ludności diaspory UE różnią się od treści mediów ogólnoukraińskich nie tylko zestawem wątków i tematów: media etniczne kreują pozytywny wizerunek grupy etnicznej lub diasporycznej. Dlatego bardzo ważne jest, aby każda mniejszość narodowa była reprezentowana w przestrzeni medialnej.

Nowość. Przeprowadzono kompleksowe badanie tradycyjnych i nowych mediów diaspor narodów UE na Ukrainie; ulepszone idee teoretyczne dotyczące media mniejszości narodowych.

Znaczenie praktyczne. Materiały i wyniki badań mogą być wykorzystywane na uniwersyteckich kursach z teorii i praktyki dziennikarstwa, na kursach specjalistycznych z zakresu nauk o mediach.

Słowa kluczowe: media diaspory narodów UE, ukraińska przestrzeń medialna, media mniejszości narodowych, społeczeństwo wielokulturowe, media tradycyjne i nowe.